

Literatuur en zorg (A005566)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2024-2025

A (Jaar)	Engels, Nederlands	Gent	hoorcollege peer teaching werkcollege
----------	--------------------	------	---

Lesgevers in academiejaar 2024-2025

Pieters, Jurgen	LW07	Verantwoordelijk lesgever
Ghyselincx, Zoë	LW07	Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2024-2025

	stptn	aanbodssessie
Master of Arts in de vergelijkende moderne letterkunde	5	A
Micro-credential Literatuur en zorg	5	A

Onderwijstalen

Engels, Nederlands

Trefwoorden

Literatuur, geneeskunde, zorgpraktijken, 'narrative medicine', bibliotherapie, 'health humanities', 'shared reading', kwetsbaarheid

Situering

Naar aanleiding van de groeiende toenadering tussen de literatuurwetenschap en de geneeskunde wil deze mastercursus studenten een eerste verkenning bieden van wat internationaal als 'narrative medicine' wordt beschreven. Deze praktijk wordt in de cursus gekaderd als een onderdeel van de bredere beweging van de 'health humanities'.

De cursus 'Literatuur en zorg' richt de blik van studenten enerzijds op de representatie van zorg, ziekte, gezondheid, dood en de medische wereld in literaire teksten en anderzijds op het functioneren van literaire teksten in diverse maatschappelijke zorgcontexten, al dan niet van (psycho)medische aard. In verschillende zorgverleningspraktijken (in ziekenhuizen, rust- en verzorgingstehuizen, psychiatrische instellingen en gevangenissen) heeft het lezen van literatuur - of het omgaan met andere kunstobjecten en -praktijken - een helende (curatieve, therapeutische) een zorgende werking. Door de reflectieve confrontatie met de literaire tekst c.q. het kunstwerk, zo luidt de redenering, kunnen verschillende actoren in een zorgverleningscontext (zorgverleners zowel als zorgbehoevenden) tot een dieper inzicht komen in de situatie waarin ze zich bevinden. Het lezen van literaire teksten – individueel en/of in groep – wordt in verschillende van die contexten als onderdeel van een therapeutisch proces ingezet. In dit vak willen we studenten confronteren met literaire reflecties over wat het betekent ziek/een patiënt/zorgbehoevend te zijn en hen in contact brengen met de praktijk van de literaire zorg binnen een van de genoemde zorgverleningscontexten.

In het eerste deel van de cursus (de lessen in semester 1) krijgen de studenten een inleiding in het veld van de 'health humanities' en de plaats van de literatuurstudie daarin (narrative medicine, shared reading, vulnerable reading, ...). Aan de hand van de lectuur van een aantal teksten (van Virginia Woolf, Leo Tolstoj en Sophocles) die we bekijken in dialoog met reflecties van inspiratoren van de health humanities (Rita Charon, Arthur Frank, Susan Sontag), gaan we dieper in op de

centrale ideeën in het veld. In het tweede deel (in semester 2) bieden we de studenten de mogelijkheid om kennis te maken met specifieke zorgcontexten waarin deze ideeën in de praktijk worden gebracht, in instellingen en organisaties als Museum dr. Guislain, Het Lezerscollectief, Woonzorgcentrum Senior City, Huis van Alijn, herstelacademies, Dichters van Wacht, ...). De studenten gaan zelf in overleg met een van deze partners aan de slag in een mini-stage.

Het vak richt zich niet alleen op studenten letterkunde, maar wil op termijn een diverse studentenpopulatie bereiken, met deelnemers uit zowel opleidingen Letteren en Wijsbegeerte als Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen.

Inhoud

De cursus is opgebouwd als een lees- en discussieseminarie waarin de studenten zich onder begeleiding van de lesgevers oriënteren in het brede veld van de 'narrative medicine'. Er wordt elk academiejaar gewerkt rond een drietal zorgcontexten (bijv. een rust- en verzorgingstehuis voor senioren, de palliatieve dienst van een ziekenhuis, de culturele werking van privé-initiatieven als het Majinhuis, ...). In een eerste fase verkennen we door de lectuur van een aantal theoretische teksten die handelen over de contextspecifieke werking van literaire zorg het subdomein in kwestie. Bij die lectuur worden ook literaire tekst(fragment) en betrokken die reflecteren over de thema's in kwestie en die in de ervaring van experts hun waarde reeds hebben getoond. In het samenspel van de conceptuele reflectie, de letterkundige analyse en de confrontatie met de rol van de literatuur in de reële zorgpraktijk willen we studenten de impact van literatuurstudie laten proeven buiten het literaire veld (leiden van samenleessessies in een rust- en verzorgingstehuis; samenstellen van leespakketten voor minder mobiele lezers en gedetineerden; gesprekken voeren over boeken met patiënten, ...). De studenten maken kennis met de verschillende manieren waarop ze zich maatschappelijk kunnen engageren aan de hand van literatuur.

Begincompetenties

De student(e) is vertrouwd met de beginselen van de algemene en vergelijkende letterkunde (zoals aangeboden in de vakken *Algemene Literatuurwetenschap* en *Vergelijkende Literatuurwetenschap*) en heeft tevens inzicht verworven in de concrete analyse van literaire teksten en in het historisch functioneren van letterkundige tradities.

Eindcompetenties

- 1 Kritisch inzicht hebben in de therapeutische relevantie van het lezen van literaire werken in een zorgcontext
- 2 Mondeling en schriftelijk kunnen communiceren over het therapeutisch belang van literaire teksten in een zorgcontext en de relevantie kunnen tonen van literaire teksten in diverse zorgcontexten
- 3 Vaardigheden bezitten en uitoefenen die het waardevolle gebruik van literaire teksten in specifieke zorgcontexten illustreren
- 4 Zelfstandig en kritisch teksten uit de literaire traditie in verband kunnen brengen met actuele debatten en kwesties rond zorgverlening
- 5 De vertaalslag kunnen maken van een letterkundige analyse naar een concrete zorgpraktijk
- 6 In staat zijn om kennis uit aanverwante vakken of andere studiedomeinen zelfstandig en kritisch te betrekken bij de analyse van het functioneren van literatuur in een zorgcontext en middelen bezitten voor levenslang leren in dit domein

Creditcontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is open: de student houdt zelf rekening met voorkennis uitgedrukt in begincompetenties

Examencontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via examencontract is open

Didactische werkvormen

Groepswerk, Werkcollege, Hoorcollege, Zelfstandig werk, Peer teaching

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Hoorcollege 5u: inleiding van het vak en introductie van de thema's

Werkcollege 35u: discussies en interpretatie van boeken / de reader
Microteaching 5u: voorstelling eigen werk

Zelfstandig werk (portfolio)
Extra muros (zich kunnen engageren aan de hand van literatuur in een zorgcontext)

Studiemateriaal

Type: Reader

Naam: Reader Literatuur en Zorg
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Beschikbaar op Ufora : Ja

Referenties

Rita Charon, *Narrative Medicine. Honoring the stories of illness*
Arthur Frank, *The Wounded storyteller: body, illness and ethics*
Stephanie Hilger (ed.), *New Directions in Literature and Medicine Studies*
Virginia Woolf, 'On Being Ill'
Lev Tolstoj, 'De dood van Ivan Iljitsj'
Sophocles, Filoktetes

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Tijdens de colleges is er gelegenheid tot het stellen van vragen en worden er discussiemomenten ingelast.
Het zelfstandige werk en de microteaching worden begeleid via (online of on campus) contactmomenten. De lessen door actoren uit het literaire veld worden via microteaching omkaderd.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Mondelinge evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Mondelinge evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie, Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Er wordt geopteerd voor procesevaluatie enerzijds (participatie in de loop van de cursus) en productevaluatie anderzijds (van de studenten wordt output verwacht in de vorm van presentatie en portfolio (er is geen klassiek examen).

Eindscoreberekening

Faciliteiten voor werkstudenten

- 1 Afwezigheid is toegestaan mits het maken van een vervangende taak (in overleg met de verantwoordelijke lesgever)
- 2 Mogelijkheid tot het maken van een examen op een ander tijdstip binnen/buiten de reguliere examenperiode (in overleg met de verantwoordelijke lesgever)
- 3 Mogelijkheid tot feedback op een ander tijdstip: op afspraak (via bongo virtual classroom)